



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Corpus Juris Canonici**

**Gregor <XIII., Papst>**

**Coloniae Munatianæ, 1665**

IV. De jure patronatus.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

dinum regularia & regulares, ceteraque beneficia ecclesiastica quocunque titulo nuncupata, quorum fructus, redditus, & proventus in distributiones quotidianas convertuntur, sub literis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi comprehendatur.

Nos considerantes quod annatarum communium & aliorum jurium prædictorum exactio in recognitionem universalis dominii introducta est antiquissima. Quindecim annorumque usus & solutio ideo adinventi sunt, ne Camera prædicta ex monasteriorum, prioratuum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum unionibus, que amplius vacare non sperabatur, detrimentum aliquod pateretur. Volentes Camera nostræ Apostolica, ac venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, nec non dilectorum filiorum Rom. Curie officialium participantium jura præservare, illorumque indemnitati consulere, ad omne dubium omnemque disputandi & excipiendi occasionem tollendum motu simili, &c. omnia & singula monasteria tam secularia quam quorumvis ordinum regularia, dummodo in libris ejusdem Camere taxata reperiantur, reliqua verò monasteria, prioratus, præposituras, præpositatus, tam seculares quam quorumvis ordinum regulares, nec non dignitates, personatus, administrationes, officia, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica, etiam si manualia, & de jure patronatum existant, quorum fructus, &c. summam 24. ducatorum auri de Cam. se. co. ast. val. annum excedunt, à quocunque tempore citra, etiam antefec. re. Martinum Papam VII. similiter prædecessorem nostrum, & per nos & successores nostros quibuscunque cathedralibus, etiam metropolitanis, seu collegiatis Ecclesiis, aut capitularibus mensis, etiam pro quotidianis distributionibus, aut aliis usibus, nec non collegiis, universitatibus, congregationibus quorumvis ordinum, monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis, ac utriusque sexus personarum piis locis, quantumvis privilegiatis & exemptis, sub quibuscunque tenoribus & formis Apostolice auctoritate unita, seu alias quomodolibet & quovis titulo obtenta & possessa, sub literis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi comprehendere & includi. Et propterea omnia & singula cathedralium etiam metropolitanarum, Ecclesiarumque collegiatarum capitula, congregationes, universitates, collegia, hospitalia, & pia loca, & quivis alii in quorum favore uniones, annexiones, incorporaciones, applicationes, & submissiones hujusmodi factæ & privilegiate existant, etiam si se superinde in Cam. Apost. non obligaverint, dummodo monasteria & beneficia ipsa possideant, ad solutionem communium annatarum & aliorum jurium prædictorum eidem Camere pro tempore præterito (salvis collegiis & officialium juribus quoad futura remanentibus) ratione unionum, annexionum, incorporacionum, applicationum, & submissionum prædictorum singulis 25. annis à die qua illæ suum sortitæ fuerunt effectum, & alias juxta tenorem literarum in forma motus proprii à Julio III. prædecessore prædicto super applicatione quindecim annorum prædictorum eidem Camere facta, de super emanatarum faciendam teneri & obligatos esse, & ad id per sententias, censuras, & poenas in singulis Pauli II. & aliorum prædecessorum hujusmodi literis contentas, cogi & compelli posse, sicque & non aliter in præmissis omnibus & singulis per quoscunque, iudices & commissarios quavis Apostolice auctoritate fungent. etiam palatii nostri Apostolice causarum auditores, necnon S. R. E. Cardinales, ac venerabilem fratrem nostrum Hieronymum

Episcopum Maceraten. præfatæ Camere clericum, cum omnes & singulas causas occasione præmissarum pendentes committimus in quavis instantia, sub literis ejusdem cuilibet aliter iudicandi facultate, iudicandi diffiniti debere irritumque, &c. decernimus & decernimus. Mandantes eidem Hieronymo Episcopo, ut omnes singulas causas coram eo inter dilectum filium ejusdem Camere collectorem ex una, & quocunque congregacione capitula, collegia, & qualvis alias personas ex altero partibus, super solutione annatarum communium & aliorum jurium, quindenniorum eorumdem, vel occasione nunc & pro tempore pendentes juxta precoriam tenorem terminet & deciderit. Et pro facultate indagacione unionum prædictarum omnia & singula thedralium etiam metropolitanarum & collegiatarum Ecclesiarum capitula, collegia, necnon tam rursusquam mulierum seculares, & quorumvis ordinum regulares congregationes seu collegia, & pia loca eorumdemque prelatos & procuratores ad iudicandum & proficendum in medio juramento omnia & singula monasteria, prioratus, præposituras, præpositatus, parochias Ecclesiis, & alia quocunque beneficia Ecclesiastica, quæ ipsa capitula, congregationes, & alia pia loca prædicta possideant, & quo titulo illa possideant, illorumque omnes valores sub privationis, & aliis in literis in formis motus proprii Pauli IV. prædecessoris hujusmodi contentis sententias, censuris, & poenis in Romana Curia & Camera moneat & requiratur.

TITVLVS IV.  
DE IVRE PATRONATVS

Adrianus VI.

*Beneficiorum electivorum concessiones per personam ipsorum factæ à primo anno Pontificatus Innocentii octavi, quibus concessæ sunt prædite Idus Septemb. 1494. revocantur.*

CAP. I.

Sanctissimus D. N. Adrianus VI. accepit per facultatem suam, quod nonnulli Romani Ecclesie, eorumque prædecessores diversis personis & collegiis instituerunt a jure patronatus, & facultates & indulgentias prædictas diu nominandi personas idoneas ad Ecclesias, etiam metropolitanas, Monasteria, & beneficia Ecclesiastica, secularia ac regularia, ac hospitalia, & alia pia loca, & tunc deinceps vacatura, etiam in rebus & formis redditibus & successoribus aliis sub eorum modis & formis per diversas eorum literas in premissis vel ad certum tempus resecerunt & concesserunt, considerans quod per hujusmodi facultates & indulgentias Romanis Pontificibus per hujusmodi personas qualificatas, etiam sæpius impeditur, quo minus personis qualificatis, etiam & necessariis ad Ecclesias & Monasteria promoverent, & de beneficiis Ecclesiasticis similibus personis idoneis hospitalia quoque & pia loca hujusmodi personis etiam hospitalibus, & Monasteriis committere, & aliis de illis disponere liberè possint. Ideo ut per sanctitatem suam & sedem Apostolicam liberius de personis bene meritis & dignis cathedralibus Ecclesiis & Monasteriis promoverent, & de illis ac aliis dignitatibus, beneficiis, hospitalibus, & piis locis hujusmodi disponant, oportune precoriam & recordationis Innocentii Papæ VIII. illi volens, scilicet recordationis in hactenus vigentibus, omnia & singulas reservationes & concessiones jure prædictas ac facultates & indulgentias prædictas seu nominationes personarum hujusmodi, ad Ecclesias, Monasteria, prioratus, &

<sup>a</sup> Introducta sunt annata ad subventionem Papæ & Cardinalium indigentium, sicut & charitativum subsidium, ut tradit Bernardus Cordub. in tractatu suo de annat. quem refert Gomez in præfatione. reg. canonic. de valore exprimentis, n. 8.

<sup>a</sup> Vid. Mar. Socin. de præb. tit. col. Felin. in tract. quæstio. 1. quæstio. 1. art. 2. Rebuff. in tract. de nominib. Roderic. in tract. de patronat. verb. beneficiorum q. 3.



posituras, dignitates, personatus, administrationes, officia, canonicatus, & prebendas, aliaque beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia, & ordinum, quoruncunque regularia, qualitercunque qualificata, ac hospitalia & alia pia loca per nostros predecessores & sedem Apostolicam, aut ejus legatos, nuncios, executores, & subexecutores ab anno primo Pontificatus ejusdem Innocentii predecessoris citra, quibusvis Regibus, Reginis, Ducibus, & Marchionibus, ac aliis Principibus & personis, necnon communitatibus, universitatibus, confraternitatibus, & collegiis secularium personarum, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus, etiam ex motu proprio & ex certa scientia, ac de potestate Apostolica plenitudine, aut etiam consistorialiter, & alias tam simpliciter, quam sub quibusvis conditionibus & promissionibus, & alias quomodocunque & qualitercunque & ex quibusvis causis, praterquam ratione ereptionis locorum, in quibus Ecclesie, monasteria, & beneficia predicta consistunt, ex infidelium manibus & potestate factas, concessa, quorum omnium formas & tenores eadem sua sanctitas haberi voluit pro expressis, quoad metropolitan. ac alias cathedrales Ecclesias & monasteria, necnon prioratus, & praeposituras, ac alias dignitates conventuales, & alia electiva etiam si in quibus reservationes & concessiones, facultates & indulta hujusmodi facta & concessa fuerint, quascunque conditiones eis propterea quomodolibet impositas, & promissiones per eos propterea factas adimpleverint.

Quo vero ad alia beneficia ac hospitalia & pia loca hujusmodi si illi quibus reformationes & concessiones ac facultates & indulta hujusmodi facta & concessa fuerint, ut praefertur, illorum occasione fructus proximè dictorum beneficiorum, hospitalium, & piorum locorum ad medietatem unius anni valoris fructuum eorundem, secundum communem estimationem de propriis eorum bonis non auferantur, vel eorum Ecclesias aut hospitalia & pia loca hujusmodi de novo fundamentaliter non adificiantur, seu funditus diruantur non reedificentur, seu fundos in quibus adificiantur adificia in praesentiarum subsecuto non concesserint, ad quorum augmentum, adificationem, reedificationem & concessionem respective probationem eos, qui tali jure patronatus, seu praesentandi & nominandi directè vel indirectè uti voluerint, eadem sua sanctitas tenent decrevit, etiam si conditionem ad quas alias quam modis praemissas tenebantur, executioni demandatae fuissent, & in literis reformationum & primo dictarum concessionum seu facultatum & indultorum hujusmodi cautum sit, quod dictum jus simpliciter vel sub certis conditionibus, modis & formis ex fundatione vel dotatione pertineat aut pertinere censeatur, vel perinde habeatur, ac si ex fundatione vel dotatione predicta pertineret, & quod reservationes, & primo dictae concessiones, facultates, & indulta hujusmodi revocari non possint, & clausula etiam derogatoriaria & derogatoria, fortiores, efficaciores, & insolite in dictis literis pro illarum perseveratione desuper adjecta sint, illarum formas & tenores pro expressis habendo revocavit, cassavit, annullavit, ad Ecclesias, monasteria, prioratus, praeposituras, dignitates, & beneficia hujusmodi ad eorum primariam naturam praemissis non obstantibus, redixit.

Paulus IV.

*Jure praesentandi privatur qui apostatam praesentat ad beneficium jure patronatus.*

*a* Confratratione, dotatione, vel fundatione, ut jus acquiratur, sic & istem tribus modis conservatur, cap. 3. de jure patronatus, cap. pra. mensu. & ibi gloss. 16. quasto. 7. cap. Abbatem, in 2. r. quasto. 2.

CAP. II.

**S**i patroni alicujus beneficii Ecclesiastici, sive sint laici, sive clerici, aliquem ex apostatis & extra claustra vagantibus ad beneficium de eorum jure patronatus existentem vacans praesentaverit, praesentationes hujusmodi sint eo ipso nullae, irritae & inanes, ac viribus careant, & ipsi patroni jure praesentandi alios ad eadem beneficia pro ea vicetantum privati existant.

Pius Quartus, ex reformationis poenitentiarum Apostolicæ decretis.

*Jus patronatus concedendi legitima causa qua sit.*

CAP. III.

**P**oenitentarius ac poenitentiarum Apostolicæ regens abstineat à concessione juris patronatus, seu praesentandi ad beneficia Ecclesiastica propter augmentum fructuum, sed tantum ex causa fundationis vel dotationis illud concedere possit.

TITVLVS V. DE CONFESSIS.

Paulus Quartus.

*Confessi crimines aut probatissimi iudicis quaestione torquendi carcerati non relaxentur nisi in scio, nisi praesentia fuerit cautio.*

CAP. I.

**L**icet ex juris communis dispositione satis provisum sit, ut de aliquo crimine inquisitus, dum super iudiciis contra eum existentibus discutitur, aut tortura in ejus persona jure locus sit, personaliter in carcere detineatur, & ut crimen confessus in quem nihil, nisi ut poenam solvere cogatur, agendum restat, quousque ille debite punitus fuerit, non relaxetur: tamen ut nuper accepimus, rei criminum tortura supponendi, sub cautione de se repraesentando, & confessi sub simili cautione, seu etiam sub cautione de stando juri, & judicatum solvendo, plerumque relaxantur, quo fit ut illis extra carcerem positus expeditionem non procurantibus, causa hujusmodi differatur, & demum oblivioni tradantur, aut variis viis rei ipsi, post aliquod tempus, cautiones praestatas liberari procurent, sicque ipsi poenas debitas effugiant, & delicta remaneant impunita, in grave scandalum, & pessimum ceterorum exemplum. Nos itaque huic abusu occurrere volentes, motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, tenore praesentium decernimus, statumus & ordinamus, ut nullus, qui ex iudiciis contra eum laborantibus jure torquendus veniat, seu de quo dubitetur, dum de iudiciis hujusmodi, an ad torturam sufficientia sint, disputatur, quo usque aut per torturam indicia ipsa purgaverit, aut cum tortura subjiciendum non esse, cognitum fuerit, nisi procuratore filii nostri ad haec omnia citato & interveniente, sub quavis cautione à carcere relaxetur, neque super iis extra carceres audiat. Nullus etiam qui crimen in iudicio confessus fuerit, contra quem nulla sunt partes iudicis, nisi in exequendo, etiam si pro crimine hujusmodi pecuniaria poena plestendus veniat, & quaecunque cautionem de illa solvenda praestare offerat, à carcere relaxetur, nisi poena ipsa, praestata filii procuratore de super audito, debite per soluta, sicque per quoscunque iudices quavis auctoritate fungentes, iudicari, diffiniri, & observari debere, sublata eis & eorum cuilibet aliter iudicandi & diffinendi facultate, irritumque & inane quicquid contra praesentium tenorem à quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, decernimus.

*a* Tam. in cons. 76. & 106. lib. 2. Cass. ad decis. 7. de jure patron. tit. 1. c. 6.